

Wojna polsko-bolszewicka w Gminie Mielnik

Sierpień 2020 r. to miesiąc, w którym obchodzimy 100. rocznicę bitwy warszawskiej, najważniejszej potyczki wojny polsko-bolszewickiej. Jej działania miały miejsce także w Gminie Mielnik.

Potyczki w wojnie polsko-bolszewickiej toczyły się nad Bugiem, na wysokości Niemirowa. Bitwa toczona przez 14. Dywizję Piechoty rozegrała się 1 sierpnia 1920 r.

na przestrzeni kilku kilometrów między Niemirowem i Buble. Skierowana tam najpewniej rozkazem dowódcy 4. Armii gen. Józefa Hallera, miała za zadanie wyrzucić wroga z tej strategicznie i taktycznie ważnej okolicy. Ciężar operacji spoczął na 18. i 56. pułkach piechoty. 18. pp wyruszył do ataku z okolic Janowa Podlaskiego w kierunku Niemirowa: III batalion na Bubel Stary, a I na Buczyce Stare. Kronika pułku wspomina:

Pułk sześć razy oddawał i odbierał pozycję, dopiero nad ranem przeciwnik rozpoczął odwrót. Ciężkie karabiny maszynowe własne wzięły pod ogień most pod Niemirowem, wskutek czego nieprzyjaciel pozostawił wszystkie ciężkie karabiny maszynowe i cofnął się w pław za Bug. Jednakże i straty własne były duże: zabity został podporucznik Blatt, dowódca 1-ej kompanii, ranny podporucznik Smoter, poległo kilkunastu szeregowych i kilkudziesięciu odniosło rany. Po tym boju jeńcy zeznali, że pułk walczył z czterema pułkami sowieckimi.

Dnia 2 sierpnia 1920 r. 18 pułk piechoty toczył walki z oddziałami bolszewickimi, zmuszając je do odwrotu za Bug. Sześć razy oddawał i odbierał pozycję, dopiero nad ranem przeciwnik rozpoczął odwrót.

Pod ogniem cekaemów skierowanym na most na rzece, który znajdował się wówczas w Niemirowie naprzeciwko cmentarza, bolszewicy ponieśli znaczne straty w ludziach i uzbrojeniu. Poległo także kilkunastu polskich żołnierzy (m.in. ppor. Władysław Blatt, dowódca 1 kompanii 18 pp), a kilkudziesięciu odniosło rany. Tego samego dnia aktywne nad Niemirowem było lotnictwo polskie. Skuteczne okazały się jego działania na szosie Niemirow-Konstantynów, gdzie ostrzeliwano bolszewicką tyralierę. Szczególnie wyróżnili się wówczas: pilot sierż. Katarzyński, sierż. Makomaski, obserw. podch. Szczepański i ppor. Karpiński z 12. Eskadry. Tego samego dnia w rejonie Niemirowa Rosjanie utworzyli przyczółek nad Bugiem i natarli w kierunku Białej Podlaskiej. Dopiero późniejszy kontratak 14. Dywizji Piechoty spowodował odzyskanie Konstantynowa, Janowa Podlaskiego oraz linii Bugu pod Niemirowem.

3 sierpnia do Niemirowa przybył bolszewicki 153. pułk jazdy, skierowano tam też 49. Brygadę Strzelców. Oddziały te były zdziesiątkowane, a ich stany wynosiły ok. 30% etatowych. Koncentracja sił, wykryta przez polski wywiad, miała zagrozić siłom polskim na południe od Buga.

W wyniku potyczek toczonych nad środkowym Bugiem, oddziałom polskim udało się przynajmniej na kilka dni zatrzymać wojska Michaiła Tuchaczewskiego i jego atak na Warszawę. Umożliwiły zorganizowanie obrony stolicy oraz koncentrację sił nad Wieprzem.

Obrona linii Bugu przez 4. Armię od Niemirowa po Nur, czyli na odcinku ok. 100 km, miała zasadnicze znaczenie dla planów operacyjnych Naczelnego Wodza, który nosił się z zamiarem zorganizowania wielkiej kontrofensywy dla zmiążdżenia południowego skrzydła bolszewickiego frontu ciągnącego na Warszawę.

Współczesne tereny gminy Mielnik odegrały ważną rolę w wojnie polsko-bolszewickiej. Przez dłuższy czas przebiegała przez nie linia frontu, oparta o rzekę Bug. Stanowiły one dla wojsk bolszewickich bezpośrednie zaplecze, stąd wychodziły ich uderzenia, tu stała artyleria. Strategiczne położenie gminy zaowocowało nasileniem walk i ognia, a więc i strat ludności cywilnej. Długotrwała obrona Bugu pozwoliła też skanalizować, czyli ukierunkować ruch armii bolszewickich wzdłuż północnego brzegu rzeki, w wyniku czego w późniejszym czasie na południowym operowały jedynie niewielkie siły. Dodatkowo dała bardzo dużo czasu na to, by można było przygotować obronę Warszawy.

Najazd bolszewicki na polską wieś.